

ION BUCHERU, autorul piesei „Convoiul”, reprezentată pe scena Teatrului „A. Davila“ din Pitești

— Cum s-a născut ideea piesei Convoiul ?

— Pentru un om care, la 23 August 1944, nu împlinise nici zece ani, lupta partidului în ilegalitate a început, firesc, prin a fi un capitol de istorie, învățat la școală și descifrat din lecturi. Lecturi, însă, ale unor scrieri ce abia se nașteau, unele plăind tribut fie stângăciei, fie vi-ziunii ce îngreuna — cind nu împiedica, de-a dreptul — înțelegerea autenticelor dimensiuni umane ale militantului comu-nist despre care istoria ne spunea atât de mult și pentru care viața trăită începea să depună mărturie. Așa se explică, poate, ecoul extraordinar — îndrăznesc să spun : șocul — provocat în conștiința foarte tinărului ziarist care eram pe la mijlocul deceniului șase, de întâlnirea cu cei ce trăiseră lupta ilegală și reușiseră să răstoarne o ordine căreia, pentru a se menține, nu-i lipsise decit legitimarea de către istorie.

Am cunoscut mulți asemenea oameni. Am avut, în citeva rânduri, șansa prelun-girii și adâncirii contactului și comuni-cării omenești cu citiva dintre ei, mult dincolo de marginile unui interviu sau ale unei întâlniri profesionale. Am ascu-tat cu uimire episoade extraordinare, minuni de curaj, dirzenie și ingeniozitate, relatate cu firescul celor ce naraază fapte absolut firești. De la ei am aflat cum se scriau, tipăreau și difuzau ziarele ile-gale sau cele de stînga, pe care generația mea le conspecta în liniștea bibliotecilor și arhivelor. Cei ce-mi vorbeau lucraseră în redacții, răspundiseră manifeste și pu-blicații interzise, participaseră la acțiuni de sabotare a producției de război, căzu-seră, făcuseră închisoare, răbdaseră foa-me, frig și bătăi, tremuraseră pentru soarta celor de-acasă, dar, după execu-tarea pedepsei, porțiseră pe același drum. Oamenii acestia și fantele lor transfor-mau un capitol de istorie într-o lume concretă, palpabilă, configurau un uni-vers uman și un tip uman de o frumu-

sele și complexitate copleșitoare, în fața carora cele mai multe din modelele lue-rare ale vremii păleau. De abia atunci am înțeles cum a fost posibil ca — din-colo de legitații istorice, niciodată impu-nindu-se de la sine — într-o confruntare aparent megală să invingă cei — pe a-tunci — puțini la număr, urmăriți, lip-siți de cele mai elementare mijloace, înarmați numai cu forța crezului în drep-tatea cauzei pentru care luptă și deveniți, prin aceasta, catalizatorul și factorul coa-gulant al conștiinței unei națiuni.

Incitat, am căutat, în continuare, apro-pierea de oamenii trecuți prin proba de foc a ilegalității, dornic să le înțeleg motivațiile interioare, mecanismul de gîndire, să-mi explic firescul cu care, unii, coborîseră de la înălțimea faptelor eroice, trecînd la munca anonimă, coti-diană, îndeplinită însă nu ca un mod de existență, ci ca un act de conștiință. Cu precădere unul dintre acești oameni, cunoscut critic literar, conducător de publicații literare și, mai tirziu, prozator de mare finețe, mi-a influențat decisiv concepțiile despre viață, profesie și scris, nu numai prin cele povestite, ci, poate, mai mult prin tăcerea obstinată asupra grozăviilor suportate în beciurile Sigu-ranței, prin refuzul de a considera tre-cutul, chiar și eroic, ca pe un fel de adjuvant al statutului prezent.

A urmat, apoi, întâlnirea cu repre-zentarea concret-vizuală a mărturiilor vremii. Lucrînd la Televiziune, am de-venit la un moment dat producătorul inai multor cicluri de filme de montaj consacrate perioadei interbelice. Tot la cot cu realizatorii, am trecut pe sub ochii mei de metri de peliculă-document des-pre constituirea și activitatea Partidului Comunist Român, despre lupta sa împo-triva fascismului și a forțelor de dreap-ta, pentru pregătirea și înlăptuirea re-voluției din August 1944, apoi despre ani dlocotitori care au urmat. Toate momentele cruciale ale acestui proces îndelungat căpătau o reprezentare con-

cret-materială. La masa de montaj s-au în sala de proiecție, Doftana — de pildă — înceta să fie noțiune abstractă sau spațiu muzeal, marile confruntări de clasă și tălăzuirea demonstrațiilor cu ecou în întreaga Europă căpătau puterea de impact a evenimentului trăit.

Așa s-a născut gândul de a scrie despre generația al cărei sacrificiu stă la temelie prezentului nostru și al țării. M-am încumetat tirziu, după îndelungi ezitări. Cu excepția acestei piese, tot ce am scris izvorăște din actualitate, năzuind să aduc pe scenă, pe ecran sau în pagini de carte oameni, problemele, frământările prezentului; având, deci conștiința că mi-am făcut — pe măsura modestelor mele puteri — datoria față de ziua de azi, am încercat să mă opresc asupra unui timp care, pentru mine, nu înseamnă trecut, ci parte inseparabilă prezentului și viitorului.

„Dedicul” hotărârii l-a marcat întâlnirea cu unul din eroii autentici ai unui fapt asemănător celui din piesa **Convolul n-a ajuns la destinație**. După ore lungi de povestire — din care am desprins nu numai întâmplări, ci și atmosfera, atitudinile, mentalități dintr-o vreme când evenimentele începutului de August '44 începuseră să polarizeze conștiințe, să dărime prejudecăți și să determine opțiuni — s-a născut un scenariu de film. „Placa turnantă” a dramaticității acelei scriituri era însă o evadare — organizată din rațiuni de conspirativitate. Când m-am hotărât să reconstruiesc totul pe formulă de teatru, la solicitarea inimo-

sului și atit de activul colectiv al Teatrului radiofonic, întreaga substanță a trebuit „retopită”, iar „motorul” acțiunii, evadarea, înlocuit. A rezultat prima parte a piesei publicate în volum; continuarea (partea a doua) a venit după un an, cu premieră atit la Teatrul radiofonic, cât și la Teatrul TV. Mărturisesc, ciclul — cel puțin în planul intențiilor — nu s-a încheiat. Îmi propun o a treia parte, cu acțiunea plasată în perioada atit de frământată a anilor '45—'46.

Vestea că un colectiv cu prestigiul Teatrului „A. Davila” s-a oprit asupra textului meu pentru a cinsti cea de-a 45-a aniversare a Revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din August 1944, mi-a produs o satisfacție greu de exprimat. Este menirea criticii și a publicului să se pronunțe dacă opțiunea validează o vocație (altfel spus, dacă, și cât, harul condeiului s-a ridicat la înălțimea frumuseții morale a oamenilor vii ce l-au inspirat). În mod cert, însă, ea confirmă o credință, și anume credința în **continuitatea valorilor născute o dată cu idealul comunist**.

Din această perspectivă, ce îngemănăză indisolubil începuturile, prezentul și viitorul spre care ne îndreptăm, îndrăznesc să consider atit textul încredunțat tiparului cât și chipul său scenic, născut prin strădania teatrului piteștean, un omagiu adus deopotrivă marii sărbători din august și evenimentului politic ce va configura o parte din viitorul poporului și al țării: **Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român**.

TANIA FILIP, interpreta rolului Iulia din „Al patrulea anotimp” de Horia Lovinescu la Teatrul „Nottara”

— **Ce reprezintă rolul Iulia din Al patrulea anotimp de Horia Lovinescu, în cariera dvs. artistică? Cum v-ați apropiat de el?**

— **Întâlnirea mea cu Iulia, eroină gândită și construită de Horia Lovinescu, a fost într-adevăr o fericită întâlnire. O apropiere de suflet, o stare aparte pentru repetiții și spectacole, cum nu se naște de fiecare dată. A fost un personaj pe care, citindu-l, l-am dorit și am încercat să-l cuceresc cu tenacitate. Iulia — în ciuda vieții ei scenice scurte — se conturează ca un mesager al unui ideal social și etic înaintat, cu aspirații spre o lume mai bună decit aceea din care face**

parte familia ei. E un rol care m-a făcut să vibrez, să simt că exist actoricește intens. Trebuia să caut, însă, nuanțe caracterului său; calități și firește, defecte, care să-mi influențeze gândurile, mișcărilor, atitudinile.

Biografia Iuliei mi se pare mai puțin obișnuită. O tânără fată de 23—24 de ani, frustrată de o evoluție firească, al cărei spirit se dezvoltă într-o familie definită prin minciună, vulgaritate și frivolitate, egoism și fățarnicie. Simțind că se sufocă în acea familie căreia i-au devenit de mult străine înaltele idealuri morale ale vieții omenești, familie care strivește cu atita cruzime demnitatea omului; și, astfel, trezită la realitate, a-